

**แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ**
**GUIDELINES FOR DEVELOPING THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN
PROVIDING CARE AND SUPPORT SYSTEMS FOR STUDENTS, BASED ON THE
FOUR BRAHMAVIHARA PRINCIPLES IN SCHOOLS FOR THE DEAF UNDER THE
OFFICE OF SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION**

¹มหิสรณ์ เจริญผล Mahisorn Charoenphol ²วรกฤต เกื่อนช้าง Worrakrit Thuenchang
³ดิเรก ดั่งวงลอย Direk Duangloy

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: hugchampion@gmail.com

Article Received: October 26, 2025. Revised: December 28, 2025. Accepted: December 29, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ใช้แบบสอบถามประชากรการวิจัย จำนวน 126 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ใช้แบบประเมิน 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนอีก 3 ด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบและรอบด้าน ครอบคลุมทั้งมิติกาย จิตใจ และสังคม เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดูแล (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคลากรผ่านการอบรม เพื่อให้กระบวนการคัดกรองนำไปสู่การช่วยเหลืออย่างแท้จริง (3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา เน้นการบูรณาการความร่วมมือภายในองค์กร เพื่อออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละบุคคล (4) ด้านการป้องกัน

และแก้ไขปัญหา กำหนดมาตรการเชิงรุกโดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้าน เพื่อวางระบบป้องกันและแก้ไข ปัญหาได้อย่างตรงจุด (5) ด้านการส่งต่อ ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนและ ครอบครัวอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความมั่นคงในระยะเปลี่ยนผ่าน และ 3) แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ และความเหมาะสม ตามลำดับ

คำสำคัญ: บทบาทการบริหารงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

This research aims to 1) study the role of student care and support system administration, 2) find guidelines for developing the role of student care and support system administration based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4), and 3) evaluate the guidelines for developing the role of student care and support system administration based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4). The research employed a mixed-methods approach divided into four phases: Phase 1 involved studying the role of student care and support system administration using questionnaires administered to 126 participants. Data was analyzed using basic statistics: mean and standard deviation. Phase 2 involved finding guidelines for developing the role of student care and support system administration based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4), with 9 key informants providing data. Data was analyzed using content analysis. Phase 3 involved evaluating the guidelines for developing the role of student care and support system administration based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4), with 21 experts participating. An evaluation form was used, assessing four aspects: accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness. Data was analyzed using basic statistics: mean and standard deviation.

The research findings indicated that 1) the overall role of student care and support system administration by school administrators in schools for the deaf under the Office of Special Education Administration was at a high level. When considering each aspect, it was found that there were 2 aspects with a very high level of opinion: referral and knowing students individually. The other 3 aspects had a moderate level of opinion: prevention and problem solving, promotion and development, and student screening, respectively. 2) Guidelines for developing the role of student care and support system management based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) consist of 5 important aspects: (1) Knowing students individually: Administrators should establish a policy for systematically and comprehensively collecting student data, covering physical, mental, and social dimensions, to serve as a database for care. (2) Student screening: Focus on creating a correct understanding among personnel through training so that the screening process leads to genuine assistance. (3) Promotion and development: Emphasize the integration of cooperation

within the organization to design activities that respond to the special needs of each individual student. (4) Prevention and problem solving: Establish proactive measures by analyzing comprehensive data to create a system for preventing and solving problems effectively. (5) Referral: Emphasize continuous support and counseling for students and their families to create stability during the transition period. and 3) Guidelines for developing the role of student care and support system management by administrators of schools for the deaf. The evaluation results were at a high level in all four areas: feasibility, accuracy, usefulness, and appropriateness, respectively.

Keywords: Administrative Role, Student Support System, School Administrators, The Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4)

บทนำ

ประเทศไทยตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน และโอกาสการพัฒนาสมรรถนะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556, 2551) และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการ ด้วยการพัฒนาด้านการศึกษาซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเสริมสร้างศักยภาพประชากรรองรับการเปลี่ยนผ่านประเทศสู่สังคม แห่งความมั่นคง – มั่งคั่งและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี” ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับคนที่บกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมการสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองได้จัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ได้ระบุไว้ว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้ก็มีสิทธิที่จะเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น อีกทั้ง

ยังมีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาส และการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้ทั่วถึง และมีคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมติคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการ ในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 - 2561 ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนพิการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเสมอภาค” ภายใต้นโยบาย 4 ข้อ คือ 1) คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และเสมอภาค 2) คนพิการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทความพิการในทุกระบบ และรูปแบบการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสำหรับคนพิการ (Ministry of Education, 2010) (นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 – 2561, 2554) จากเนื้อความข้างต้นจะเห็นว่ารัฐกล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาในมิติใหม่ โดยการกำหนดสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย การเปิดโอกาสให้บุคคลครอบครัวและชุมชน มีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กพิการทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคามพิการของแต่ละคน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาสการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการให้บริการทางการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาสสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นสามารถประกอบอาชีพและพึ่งตนเองได้ตามศักยภาพสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนพิการและผู้ด้อยโอกาสให้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพด้วยรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลเพื่อให้มีทักษะชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้ในสังคมอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีมีคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะคนพิการจะได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดตามความเหมาะสมมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและประสานการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกเหนือจากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ก็มีปัญหาด้านอารมณ์หรือครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้เพราะต้องทำงานหนักหรือผู้ปกครองทะเลาะตบตีกันต่อหน้าเด็กทำให้เด็กในครอบครัวกลายเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นหรือมีภาวะทางอารมณ์ที่ไม่เหมือนเด็กปกติ อีกทั้งผู้ปกครองบางคนไม่ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาและทำให้เด็กไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวจึงทำให้เด็กนักเรียนขาดเรียนบ่อยและซ้ำชั้น ประสิทธิภาพการศึกษาจึงลดลงแม้ว่าเด็กจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี แน่ใจว่าคุณภาพทางอารมณ์ของเด็กก็จะมีแนวโน้มที่จะแย่ลง บางคนอาจเปลี่ยนตัวเองไปเป็นคนหัวรั้นต่อต้านขึ้นมาได้ สุดท้ายอาจจะเลือก

ทางเดินที่ผิดได้และด้วยเหตุผลที่ยกตัวอย่างมานี้ส่งผลให้เด็กที่มีคุณภาพหลายคนหลุดจากโอกาสที่ได้รับการพัฒนาตัวเอง (อุษา ชูชาติ และลัดดา อินทร์พิมพ์, 2558)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ นอกจากนี้มีวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียน ให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงามเป็นบุคคลที่คุณค่าของสังคมต่อไป เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงานมีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพผลดีเยี่ยมเกิดขึ้นกับทุกคน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสังคม

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อให้ความรู้ประสบการณ์ และให้การศึกษแก่เยาวชนที่มีความพิการ หรือมีความต้องการพิเศษ ทางการศึกษาในด้านต่างๆ ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ และมีศักยภาพเพียงพอในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข มีบุคลากร ทางการศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้แผนงานโครงการและนโยบายของโรงเรียนสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงโรงเรียนที่สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทั้งหมด 48 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 19 โรงเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 21 โรงเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย 5 โรงเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา 2 โรงเรียน และโรงเรียนที่จัดการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ 1 แห่ง เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ มีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ แยกประเภทความพิการแต่ละประเภท โดยจัดให้ทุกระดับตั้งแต่ชั้นเรียนเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทั้ง การศึกษาสายสามัญ และสายอาชีพมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะบุคคลมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีสื่อเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการที่เพียงพอและมีคุณภาพ พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรมและวิถีชีวิต ที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีลักษณะและพฤติกรรมที่มีปัญหาในเรื่องการสื่อความหมายทำให้ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจภาษาได้ตามปกติทำให้เกิดปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะการแสดงออกทางอารมณ์และสังคม เนื่องมาจากการสื่อสารกับผู้อื่น หากเด็กสามารถสื่อสารได้ดีปัญหาทางอารมณ์ก็ลดลง ทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ แต่ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีก็เกิดความคับข้องใจส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ส่วนใหญ่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ชอบเข้ากลุ่มกับใครชอบอยู่ตามลำพังอ่อนไหวง่ายหวาดระแวง ขี้สงสัย ไม่ค่อยยอมรับความสนิทสนมของผู้อื่นอย่างฉันทมิตร เมื่อพูดด้วยก็จะจ้องหน้านาน และมีปัญหาก็จะเก็บไว้คนเดียว ดังนั้นจึงมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งมีผลมาจากการสื่อสาร การปรับตัวเข้ากับคนอื่นค่อนข้างยาก เห็นแก่ตัว มีบางรายเท่านั้นที่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม

และการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กล่าวไว้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีลักษณะไปในทางเอาตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ไม่เข้าใจตนเองและพัฒนาการทางจิตวิทยาของเด็กก็มีความล่าช้า ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีอาการทางระบบประสาทและมีปัญหาในการปรับตัวมากกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดจากความบกพร่องของตัวนักเรียนแล้ว ปัญหาอันเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่าปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อเกิดความทุกข์ความวิตกกังวลความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง

จากการรายงานสรุปการประชุมหรือหาแนวทางดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเฉพาะความพิการ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในการหารือประเด็นปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโสตศึกษา/โรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีจำนวนลดลงแต่ขณะเดียวกันจะมีความพิการซ้อนเพิ่มเข้ามา เช่น พฤติกรรม ปัญญาหรือตาบอดและปัญหาด้านสุขภาพจิตของเด็กคือมีปัญหาโรคซึมเศร้า ชอบเก็บตัวอยู่คนเดียวหรือทำร้ายร่างกายตัวเองซึ่งในกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเป็นปัญหามาก เนื่องจากเขาไม่สามารถที่จะสื่อสารออกมาได้เบื้องต้นโรงเรียนมีการแก้ปัญหาโดยแจ้งให้ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนทราบทุกคน เพื่อช่วยสอดส่องดูแลในทุกพื้นที่ของโรงเรียน และให้ครูที่ผ่านการอบรมด้านจิตวิทยาคลินิกคอยดูแลเป็นพิเศษ มีการวิดีโอคอลพูดคุยกับจิตแพทย์มีปฏิสัมพันธ์พูดคุยและทักทายเด็กในทุก ๆ วันและให้กลับบ้านทุกอาทิตย์ซึ่งพบว่าเด็กมีอาการดีขึ้นและพฤติกรรมเสี่ยงน้อยลงแต่ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนโสตศึกษายังต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ ซึ่งคำว่า “พรหมวิหาร” มีความหมายว่าธรรมอันเป็นที่อยู่ของพรหม การยึดถือหลักธรรมดังกล่าวจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเชื่อว่ามีคุณสมบัติประเสริฐได้ ต่อเมื่อมีคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยหลักธรรม 4 ข้อ ได้แก่ 1) เมตตา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขมีความปรารถนาดีมอบให้ผู้อื่นรวมถึงมีเมตตาต่อสัตว์ 2) กรุณา คือความปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีความสงสารและเห็นใจผู้อื่นที่ประสบทุกข์ 3) มุทิตา คือความปิติยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา ร่วมชื่นชมและยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น 4) อุเบกขา คือความวางเฉย วางใจเป็นกลาง ไม่เข้าเต็มคนที่กำลังทุกข์หรือพลุ่งพล่าน โดยการนำหลักพรหมวิหาร 4 ประยุกต์กับขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาวางแผน รวบรวมแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนและดำเนินชีวิตด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นวิถีชีวิตหลักในการดำเนินชีวิตและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษารวบรวมแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้

เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อนักเรียน และการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้สถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 21 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 126 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ บทความ หนังสือ วารสาร สื่อออนไลน์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์เอกสารรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนโสตศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82 6) ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง ดังนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 3 รูป/คน ด้านการบริหารจัดการศึกษา จำนวน 3 คน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 21 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากมาก 2 ด้าน คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนอีก 3 ด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม

บทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.00	0.74	มาก
2. การคัดกรองนักเรียน	3.95	0.75	ปานกลาง
3. การส่งเสริมและพัฒนา	3.97	0.75	ปานกลาง
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.98	0.72	ปานกลาง
5. การส่งต่อ	4.01	0.74	มาก
ภาพรวม	3.98	0.74	มาก

2. แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผู้บริหารมีนโยบายหรือแนวทางในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละรายอย่างเป็นระบบ โดยควรครอบคลุมทั้งด้านข้อมูลส่วนบุคคล สุขภาพ ภายภาพ จิตใจ สังคม ความสามารถพิเศษ และความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อสะท้อนศักยภาพและบริบทเฉพาะของนักเรียนแต่ละรายอย่างแท้จริง โดยตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 อย่างครบถ้วนดังนี้ 1) มุ่งหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ข้อมูลทุกชิ้นที่เก็บควรมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างดีที่สุด (เมตตา) 2) พิจารณาความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละราย เพื่อวางแผนการช่วยเหลือที่ตรงจุด ไม่ปล่อยให้เด็กนักเรียนที่มีปัญหาถูกมองข้าม (กรุณา) 3) ซึ่ซมและยินดีกับศักยภาพที่ค้นพบในตัวนักเรียนทุกคน แม้ความก้าวหน้าจะเป็นเพียงก้าวเล็ก ๆ (มุทิตา) 4) การรวบรวมข้อมูลต้องดำเนินไปอย่างเป็นกลาง ปราศจากอคติ ลำเอียง หรือการตัดสินบนพื้นฐานของความคิดเห็นส่วนตัว (อุเบกขา)

ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารมีการจัดอบรมหรือประชุมเพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกันในกระบวนการคัดกรองนักเรียน ควรวางแผนจัดการอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเป้าหมายของการคัดกรองนักเรียน โดยมุ่งหวังให้การคัดกรองนำไปสู่การช่วยเหลืออย่างแท้จริง โดยตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 อย่างครบถ้วนดังนี้ 1) ปลูกฝังทัศนคติให้บุคลากรมองการคัดกรองเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการสนับสนุน ไม่ใช่การตัดสินหรือตีตรา (เมตตา) 2) ส่งเสริมความเข้าใจว่าการพบข้อบกพร่องของนักเรียนคือโอกาสในการยื่นมือช่วยเหลือ ไม่ใช่การตำหนิ (กรุณา) 3) สนับสนุนการชื่นชมความสามารถ หรือพัฒนาการของนักเรียนที่ปรากฏในกระบวนการคัดกรอง (มุทิตา) 4) การพิจารณาข้อมูลคัดกรองต้องตั้งอยู่บนความเป็นธรรม ใช้มาตรฐานเดียวกันกับนักเรียนทุกคน (อุเบกขา)

ด้านที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหารมีการประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อออกแบบและดำเนินกิจกรรมส่งเสริมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ควรส่งเสริมการประสานงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการจำเป็น และส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนแต่ละราย โดยตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 อย่างครบถ้วนดังนี้ 1) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในทุกด้าน โดยไม่จำกัดเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเท่านั้น (เมตตา) 2) พัฒนากิจกรรมที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยเติมเต็มศักยภาพของนักเรียนที่มีข้อจำกัดหรือด้อยโอกาส (กรุณา) 3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมยินดีกับความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียนทุกระดับ (มุทิตา) 4) การออกแบบและดำเนินกิจกรรมต้องคำนึงถึงความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงกิจกรรมอย่างเท่าเทียม (อุเบกขา)

ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารมีแนวทางหรือแผนป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในนักเรียนอย่างเป็นระบบ ควรวางแผนการป้องกันเชิงระบบ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงอย่างเป็นองค์รวม และกำหนดมาตรการป้องกันที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะรายนักเรียน โดยตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 อย่างครบถ้วนดังนี้ 1) การเฝ้าระวังปัญหาโดยหวังให้นักเรียนปลอดภัยและได้รับโอกาสในการเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ (เมตตา) 2) การเข้าไปช่วยเหลือและประคับประคองนักเรียนที่เริ่มมีสัญญาณเสี่ยงอย่างจริงจังและรวดเร็ว (กรุณา) 3) การยินดีในความพยายามของนักเรียนที่สามารถเอาชนะอุปสรรค

หรือพัฒนาแนวทางแก้ไขตนเองได้ (มุทิตา) 4) การจัดการปัญหาโดยตั้งอยู่บนข้อมูลและข้อเท็จจริง ไม่ตัดสินจากอคติหรือความรู้สึกส่วนตัว (อุเบกขา)

ด้านที่ 5 การส่งต่อ ผู้บริหารมีการให้คำแนะนำและสนับสนุนแก่นักเรียนและครอบครัวในช่วงการปรับตัวหลังจากการส่งต่อ ควรจัดทำแนวทางให้คำแนะนำและการสนับสนุนที่ต่อเนื่องแก่นักเรียนและครอบครัว เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนผ่านเป็นไปอย่างราบรื่นและมั่นคง โดยตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 อย่างครบถ้วนดังนี้ 1) การส่งเสริมให้นักเรียนและครอบครัวเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความหวังในการเปลี่ยนแปลงใหม่ (เมตตา) 2) การให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อครอบครัวและนักเรียนประสบความยากลำบากในการปรับตัว (กรุณา) 3) การยินดีกับความสำเร็จแม้เพียงเล็กน้อยในการปรับตัวของนักเรียน เพื่อเป็นพลังใจ (มุทิตา) 4) การติดตามและให้การสนับสนุนอย่างเป็นกลาง ยอมรับความแตกต่างในระยะเวลาที่แต่ละครอบครัวต้องการในการเปลี่ยนแปลง (อุเบกขา)

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาด้านบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของสุวัฒน์ อ่อนนุ่ม (2561) พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการสร้างระบบดูแลที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนรายบุคคล และมีการดำเนินงานที่ยึดหลักความเมตตาและการเคารพศักดิ์ศรีของนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังอภิปรายผลการวิจัยรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารมีการประเมินประสิทธิภาพของระบบการรู้จักนักเรียนรายบุคคลผ่านการตรวจสอบหรือประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อปรับปรุงการดูแลนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของพิมลพรรณ เหลืองสุวรรณ (2563) กล่าวไว้ว่า การมีระบบประเมินผลที่ต่อเนื่องช่วยให้สามารถวางแผนการช่วยเหลือที่เหมาะสมเฉพาะรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารประเมินความสำเร็จของระบบคัดกรองนักเรียนผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจและพัฒนาระบบคัดกรอง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของศิริวรรณ อันเอี่ยม (2564) กล่าวไว้ว่า วิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงระบบคัดกรองให้มีความแม่นยำ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมุ่งเน้นผลลัพธ์ของกิจกรรมและการพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจิราภรณ์ ธรรมะวรรณ (2562) กล่าวไว้ว่า การติดตามผลการจัดกิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารมีขั้นตอนในการแจ้งเหตุการณ์และดำเนินการแก้ไขปัญหาทันทีเมื่อพบสัญญาณของ

ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีระบบเผื่อระวางที่เข้มแข็งและตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างทันท่วงทีซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของนันทน์ภัส ปานทอง (2561) กล่าวไว้ว่า การดำเนินการเชิงรุกเมื่อพบปัญหาช่วยลดผลกระทบทางอารมณ์และพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างชัดเจน และ 5) ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารมีแนวทางในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อนักเรียนที่ต้องการการดูแลเฉพาะทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของศิวพร เพชรเสถียร (2565) กล่าวไว้ว่า การประสานภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้การช่วยเหลือนักเรียนมีความต่อเนื่องและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านการส่งต่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความสามารถในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามด้านการคัดกรองนักเรียนกลับอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในประเด็นการจัดอบรมบุคลากรซึ่งอยู่ในระดับน้อยจึงควรพัฒนาเชิงระบบเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ผลลัพธ์สะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างกลไกสนับสนุนและการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมในทุกขั้นตอนของระบบดูแลนักเรียน

2. ผลการหาแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนานโยบายและแนวทางในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละรายอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งด้านประวัติส่วนตัว สุขภาพ สภาพร่างกาย จิตใจ สังคม ความสามารถพิเศษ และความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถสะท้อนศักยภาพและบริบทเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนอย่างแท้จริง การจัดเก็บข้อมูลควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ ไม่ปล่อยให้เด็กนักเรียนที่มีปัญหาถูกมองข้าม พร้อมทั้งชื่นชมและส่งเสริมจุดแข็งที่พบในตัวนักเรียน ข้อมูลที่รวบรวมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นกลาง ปราศจากอคติและไม่ตัดสินจากความเห็นส่วนตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญของข้อมูลเชิงลึกในการวางแผนพัฒนานักเรียนอย่างตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของพิมพ์พรรณ เหลืองสุวรรณ (2563) กล่าวไว้ว่าการมีฐานข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและอัปเดตจะช่วยให้สามารถวางแผนการพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม สร้างความรู้สึกได้รับการยอมรับในศักยภาพ

2.2 การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรวางแผนการจัดอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทาง หลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์ของการคัดกรองนักเรียนอย่างชัดเจน การคัดกรองควรได้รับการสื่อสารให้เข้าใจว่าเป็นเครื่องมือในการ “เปิดโอกาส” ให้แก่นักเรียน ไม่ใช่การตัดสินหรือตีตรา การค้นพบข้อจำกัดของนักเรียนควรนำไปสู่การให้ความช่วยเหลืออย่างตรงจุด และสนับสนุนความสามารถที่มีอยู่ในตัวเด็กอย่างแท้จริง โดยต้องใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นธรรมและเท่าเทียมสำหรับนักเรียนทุกคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารตระหนักถึงบทบาทของการคัดกรองในการเปิดโอกาสและให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของศิริวรรณ อ้นเอี่ยม (2564) กล่าวไว้ว่าการมีแผนอบรมและปรับความเข้าใจที่ตรงกันช่วยลดการตีความผิดพลาด และทำให้กระบวนการคัดกรองมีความเป็นธรรมและแม่นยำมากขึ้น

2.3 การส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหารควรส่งเสริมการประสานงานอย่างมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการเฉพาะราย กิจกรรมที่จัดขึ้นควรมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพในทุกมิติไม่จำกัดเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่รวมถึงนักเรียนที่มีข้อจำกัดหรือด้อยโอกาสด้วย กิจกรรมต้องคำนึงถึงความเสมอภาคและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนสามารถเข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียม พร้อมส่งเสริมให้ครูร่วมยินดีกับความก้าวหน้าของนักเรียนในทุกระดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจิราภรณ์ ธรรมะวรรณ (2562) กล่าวว่า การส่งเสริมกิจกรรมที่คำนึงถึงความเสมอภาคและโอกาสของนักเรียนทุกคนช่วยเพิ่มความมั่นใจและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรวางแผนหรือแผนการป้องกันปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อตรวจจับปัจจัยเสี่ยงและเตรียมมาตรการรับมือที่เหมาะสมกับนักเรียนรายบุคคล การเฝ้าระวังควรทำอย่างใกล้ชิดด้วยเจตนาช่วยเหลืออย่างจริงใจและเร่งด่วนเมื่อตรวจพบสัญญาณปัญหา การจัดการต้องตั้งอยู่บนข้อมูลจริงใช้เหตุผลมากกว่าความรู้สึกส่วนตัวและเปิดพื้นที่ให้กับนักเรียนที่พยายามปรับตัวได้พัฒนาตนเองอย่างมั่นใจและปลอดภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีระบบติดตามและการตอบสนองปัญหาที่เป็นระบบและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของนันทน์ภัส ปานทอง (2561) กล่าวว่า การตอบสนองอย่างทันท่วงทีจากผู้บริหารเมื่อพบปัญหาช่วยลดโอกาสที่นักเรียนจะเข้าสู่ความเสี่ยงระยะยาว และส่งผลต่อพฤติกรรมในเชิงบวก

2.5 การส่งต่อ ผู้บริหารควรจัดทำแนวทางให้คำแนะนำและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องแก่ครอบครัวและนักเรียนหลังจากกระบวนการส่งต่อ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนผ่านเป็นไปอย่างมั่นคงและราบรื่น การดูแลในช่วงปรับตัวยังต้องส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง และปลูกฝังความหวังในสิ่งใหม่ๆ พร้อมให้การช่วยเหลือเชิงประคับประคองเมื่อพบอุปสรรค และยินดีกับความสำเร็จแม้เพียงเล็กน้อย ผู้บริหารควรติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยยอมรับความหลากหลายของนักเรียนแต่ละรายในการปรับตัวและเปลี่ยนผ่านในบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารใส่ใจในช่วงเปลี่ยนผ่านของนักเรียนและให้การดูแลอย่างต่อเนื่องและเข้าใจบริบท ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของศิวพร เพชรเสถียร (2565) กล่าวว่า การส่งต่อนักเรียนอย่างมีระบบควบคู่กับการติดตามและสนับสนุนภายหลังช่วยสร้างเสถียรภาพทางจิตใจและความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา (ความปรารถนาดี), กรุณา (คิดอยากช่วยเหลือ), มุทิตา (แสดงความยินดี) และอุเบกขา (ความยุติธรรมเที่ยงตรง) ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวสะท้อนถึงมิติของการบริหารเชิงคุณธรรมที่ส่งเสริมความเสมอภาค การยอมรับในความแตกต่าง และการเคารพในศักดิ์ศรีของนักเรียนแต่ละรายอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังแสดงถึงการบูรณาการแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการบริหารงานในสถานศึกษาพิเศษได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม อันนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เกื้อกูลเต็มไปด้วยความเข้าใจ และส่งเสริมการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม

3.1 ด้านความถูกต้อง แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักวิชาการและหลักคุณธรรมตามหลัก

พรหมวิหาร 4 อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของวราภรณ์ ธรรมพินิจ (2562) กล่าวไว้ว่า แนวทางที่ชัดเจน และเป็นระบบ มีผลต่อความถูกต้องและประสิทธิภาพของการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ด้านความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักพรหม วิหาร 4 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโสตศึกษาและ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจิราภรณ์ ธรรมะวรรณ (2562) กล่าวไว้ว่า ความร่วมมือ ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านความเหมาะสม แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลัก พรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ครู และ ชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของพีรพงษ์ ศรีสุวรรณ (2563) กล่าวไว้ว่า ความเหมาะสมของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอิงบริบทเฉพาะของผู้เรียน และต้องมีความยืดหยุ่นตาม สภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน

3.4 ด้านความเป็นประโยชน์ แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามหลักพรหม วิหาร 4 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพ ของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของศิวพร เพชรเสถียร (2565) กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ ทักษะ ชีวิตและการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามหลักพรหมวิหาร 4 มีความถูกต้อง เป็นไปได้ เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมาก สะท้อนถึงความเป็นไปได้ในการยกระดับการบริหารงานใน โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้มีความเป็นมนุษยธรรมสูงขึ้น บูรณาการหลัก พุทธธรรมกับการบริหารการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมีอธิบายว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรบ.วิห. 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่

ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละรายอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคล สุขภาพ กาย จิตใจ สังคม ความสามารถพิเศษ และความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยตั้งอยู่บนหลักพรบ.วิห. 4 คือ มีเมตตาต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียน มีกรุณาในการวางแผนช่วยเหลือรายบุคคล มีมุทิตาในการชื่นชมความก้าวหน้า และมีอุเบกขาในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นกลางและยุติธรรม

ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรจัดอบรมและประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในกระบวนการคัดกรองนักเรียน มุ่งเน้นการคัดกรองเพื่อการช่วยเหลืออย่างแท้จริง โดยยึดหลักพรบ.วิห. 4 คือ มีเมตตาในการเปิดโอกาสแก่นักเรียน มีกรุณาในการค้นหาปัญหาเพื่อการช่วยเหลือ มีมุทิตาในการชื่นชมศักยภาพ และมีอุเบกขาในการประเมินอย่างเป็นธรรมและปราศจากอคติ

ด้านที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนา ผู้บริหารควรประสานความร่วมมือกับบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อออกแบบและดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละราย โดยยึดหลักพรบ.วิห. 4 คือ มีเมตตาในการสนับสนุนศักยภาพทุกคน มีกรุณาในการลดความเหลื่อมล้ำ มีมุทิตาในการยินดีกับพัฒนาการของนักเรียน และมีอุเบกขาในการจัดกิจกรรมอย่างเสมอภาคและทั่วถึง

ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน และวางมาตรการที่ตรงกับสภาพปัญหา

โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ มีเมตตาในการแผ่ระว่างเพื่อความปลอดภัย มีกรุณาในการให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว มีมุทิตาในการส่งเสริมการแก้ไขตนเอง และมีอุเบกขาในการจัดการปัญหาด้วยความยุติธรรม

ด้านที่ 5 การส่งต่อ ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการให้คำแนะนำและสนับสนุนที่ต่อเนื่องแก่นักเรียนและครอบครัวในช่วงการส่งต่อ เพื่อให้การปรับตัวเป็นไปอย่างมั่นคง โดยตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 คือ มีเมตตาในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น มีกรุณาในการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด มีมุทิตาในการชื่นชมความสำเร็จในการปรับตัว และมีอุเบกขาในการให้การสนับสนุนอย่างเป็นกลางตามความจำเป็นเฉพาะราย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 พัฒนาฐานข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่มีข้อมูลครบถ้วนรอบด้าน และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.2 จัดทำแผนการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการสร้างความร่วมมือร่วมใจในหมู่ครูและบุคลากร และต้องมีการติดตามทบทวนผลการคัดกรองอย่างต่อเนื่อง
 - 1.3 ออกแบบกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการเฉพาะรายของนักเรียน เพื่อให้ทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียม
 - 1.4 วางระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเชิงรุก ผ่านการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงอย่างรอบด้าน พร้อมกำหนดแผนการแผ่ระว่าง และการดำเนินการเมื่อพบปัญหาอย่างทันที่
 - 1.5 จัดทำแนวทางการสนับสนุนและติดตามนักเรียนหลังการส่งต่อ โดยเน้นการให้กำลังใจ การเสริมสร้างความมั่นใจ และการยอมรับความแตกต่างของระยะเวลาในการปรับตัวของนักเรียนแต่ละคน
 - 1.6 สนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่เน้นการเคารพศักดิ์ศรีนักเรียน การมีความเมตตา และการให้ความช่วยเหลือโดยไม่เลือกปฏิบัติในสถานศึกษา
 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทศนคติของบุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และนโยบายสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เป็นระบบในการพัฒนาการบริหารงานดังกล่าว
 - 2.2 ควรพัฒนาเครื่องมือวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจงในการวัดระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแม่นยำ ชัดเจน และสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาแนวทางในเชิงนโยบายและการปฏิบัติต่อไป
 - 2.3 ควรศึกษาผลลัพธ์ในระยะยาวของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ว่าส่งผลต่อพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ ทักษะชีวิต และการปรับตัวในสังคมของนักเรียนอย่างไร เพื่อยืนยันประสิทธิผลของแนวทางนี้ในเชิงประจักษ์
-

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเฉพาะความพิการ. (2566). การประชุมหรือหาแนวทางดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- จิราภรณ์ ธรรมะวรรณ. (2562). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 – 2561 (2554). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- นันทน์ภัส ปานทอง. (2561). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พิมลพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2563). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พีรพงษ์ ศรีสุวรรณ. (2563). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วราภรณ์ ธรรมพินิจ. (2562). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศิริวรรณ อันเอี่ยม. (2564). การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิวพร เพชรเสถียร. (2565). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อุษา ชูชาติ และลัดดา อินทร์พิมพ์. (2558). มุมมองด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา). วารสารวิจัยการศึกษา, 3(6), 1-7.